

VILNIAUS UNIVERSITETO DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Moklo sritis/ys, kryptis/ys (kodai)	Medicinos ir sveikatos mokslai (M 000): Medicina (M 001)			
Fakultetas, Institutas, Katedra /Klinika	Medicinos fakultetas Klinikinės medicinos institutas Neurologijos ir neurochirurgijos klinika			
Dalyko pavadinimas (ECTS kreditai, val.)	Demencijos ir kognityvinė neurologija 7 kreditai (189 val.)			
Dalyko studijų būdas	Paskaitos	Seminarai	Konsultacijos	Individualus darbas
ECTS kreditai	-	-	1	6
Dalyko vertinimo būdas (vertinama 10 balų sistemoje)	Egzaminas. Vertinama žodžiu, pateikiami penki klausimai.			
DALYKO KURSO TIKSLAS				
Suteikti doktorantui žinias apie šiuolaikinę demencijos sampratą, demenciją sukeliančių ligų diagnostiką ir gydymo metodus, demencija sergančio ar kognityvinių sutrikimų turinčio ligonio ištyrimo praktinius įgūdžius.				
PAGRINDINĖS DALYKO TEMOS				
<p style="text-align: center;"><i>Įvadas į kognityvinę neurologiją.</i></p> <p>Kognityvinės neurologijos objektas, problematika ir metodai. Ryšiai su bendrąja klinicine neurologija, kognityviniu mokslu, neuroanatomija, neurofiziologija, neurochemija. Neurodegeneracinės ligos ir proteinopatijos. Neurotransmiteriai ir neurocheminiai deficitai sergant demencija.</p> <p style="text-align: center;"><i>Kognityvinės (pažinimo) funkcijos.</i></p> <p>Kognityvinės (pažinimo) funkcijos sąvoka. Lokalizuotos ir distributyvinės kognityvinės funkcijos. Dėmesys, orientacija, atmintis, kalba, suvokimo funkcijos, skaičiavimas, praksija, frontalinės aukštosios kontrolės funkcijos. Atminties tipai (eksplicitinė ir implicitinė; epizodinė - deklaratyvinė, semantinė ir procedūrinė; verbalinė ir neverbalinė), rūšys (retrogradinė ir anterogradinė), etapai (darbinė, trumpalaikė, ilgalaikė).</p> <p style="text-align: center;"><i>Kognityvinių funkcijų anatomija, lokalizacija ir neurofiziologija.</i></p> <p>Kognityviniuose procesuose dalyvaujančių smegenų struktūrų anatomija, ryšiai. Kognityvinių procesų neurotransmiteriai. Kognityvinių procesų neurofiziologiniai mechanizmai.</p> <p style="text-align: center;"><i>Kognityvinių funkcijų sutrikimai ir jų patofiziologija.</i></p> <p>Kognityvinių funkcijų sutrikimų priežastys. Atminties sutrikimų rūšys. Afazijų rūšys ir jų diferencijavimo metodai. Aprozodija. Akalkulija. Disleksija. Apraksijų klasifikacija, ypatumai, klinikinė reikšmė. Agnozijos. Frontalinių sutrikimų simptomai, disegzekutyvinis sindromas.</p> <p style="text-align: center;"><i>Kognityvinis neurologinis ištyrimas.</i></p> <p>Kognityvinio neurologinio ištyrimo metodai, atskirų kognityvinių procesų klinikinis įvertinimas, testai ir skalės (MMSE, BDS, ADAS, SIB ir kt.). Indikacijos, metodikos, diagnostinė vertė. Praktinis klinikinio kognityvinio ištyrimo mokymas.</p> <p style="text-align: center;"><i>Elektrofiziologiniai kognityviniai tyrimai.</i></p>				

Elektrofiziologiniai metodai, naudojami kognityviniams sutrikimams objektyvizuoti. Sukeltieji potencialai: principai, rūšys. Endogeniniai ir kognityviniai potencialai. N200, P300, N400, P600 – metodikos, interpretacija, klinikinė reikšmė. Kognityvinių potencialų panaudojimas demencijų diagnostikai ir gydymo efektyvumo vertinimui.

Laboratoriniai ir neurovizualiniai tyrimai sergant demencija.

Laboratoriniai ir neurovizualiniai tyrimai tarptautiniuose demencijų diagnostikos kriterijuose. Laboratorinio ir neurovizualinio ištyrimo reikalavimai Lietuvoje. Specifiniai Alzheimerio ligos ir kitų demencijų biocheminiai žymenys serume ir smegenų skystyje. Neurovizualiniai metodai, taikomi demencijų diagnostikoje: KT, MRT, SPECT, PET, fMRT. Metodikos, indikacijos, mokslinė ir klinikinė reikšmė.

Vaistų, naudojamų kognityviniams sutrikimams ir demencijoms gydyti, farmakologija.

Pagrindinės vaistų grupės, jų veikimo mechanizmai. Skyrimo indikacijos ir dozavimas, nepageidaujamas poveikis. Ilgalaikio medikamentinio gydymo ypatumai. Ligos eigą moduluojantis gydymas, sekretazių inhibitoriai, monokloniniai antikūniai, vakcinos ir kitos gydymo perspektyvos.

Sąmonės sutrikimo sindromai.

Sąmonės sąvoka, apibrėžimai, kognityvinės ir neurobiologinės teorijos. Pagrindiniai sąmonės sutrikimo sindromai. Sąmonės vaidmuo kognityviniuose procesuose. Sąmonės būklės įtaka, vertinant kognityvinius sutrikimus.

Alzheimerio liga.

Alzheimerio ligos epidemiologija, etiologija, genetika, patogenezė, patomorfologija, neurochemija, klinika, diagnostika, diferencinė diagnostika, tarptautiniai diagnostiniai kriterijai, paraklininiai tyrimai, gydymas, profilaktika, prognozė.

Lengvas kognityvinis sutrikimas ir Alzheimerio ligos profilaktika.

Lengvo kognityvinio sutrikimo sąvoka, kriterijai, rūšys, reikšmingumas kognityviniam mokslui ir klinicinei praktikai. Predemencinė Alzheimerio ligos fazė ir Alzheimerio ligos ankstyvo gydymo ir prevencijos problematika. Eksperimentinių ir klinikinių tyrimų Alzheimerio ligos prevencijai ir ligos eigą modifikuojančiam gydymui apžvalga.

Kraujagyslinė demencija.

Kraujagyslinės demencijos klasifikacija, epidemiologija, etiologija, genetika, patogenezė, patomorfologija, neurochemija, klinika, diagnostika, diferencinė diagnostika, tarptautiniai diagnostiniai kriterijai, paraklininiai tyrimai, gydymas, profilaktika, prognozė.

Lewy kūnelių liga ir kitos demencijos su parkinsonizmu sindromu.

Difuzinės Lewy kūnelių ligos ir kitų demencijų su parkinsonizmu epidemiologija, etiologija, genetika, patogenezė, patomorfologija, neurochemija, klinika, diagnostika, diferencinė diagnostika, tarptautiniai diagnostiniai kriterijai, paraklininiai tyrimai, gydymas, profilaktika, prognozė.

Frontotemporalinės demencijos.

Frontotemporalinių demencijų epidemiologija, etiologija, genetika, patogenezė, patomorfologija, neurochemija, klinika, diagnostika, diferencinė diagnostika, tarptautiniai diagnostiniai kriterijai, paraklininiai tyrimai, gydymas, profilaktika, prognozė.

Spongiforminės encefalopatijos.

Spongiforminių encefalopatijų epidemiologija, etiologija, genetika, patogenezė, patomorfologija, neurochemija, klinika, diagnostika, diferencinė diagnostika, tarptautiniai diagnostiniai kriterijai, paraklininiai tyrimai, gydymas, profilaktika, prognozė.

Retesnės ligos, pasireiškiančios demencijos sindromu.

Retesnių ligų, pasireiškiančių demencijos sindromu epidemiologija, etiologija, genetika, patogenezė, patomorfologija, neurochemija, klinika, diagnostika,

diferencinė diagnostika, tarptautiniai diagnostiniai kriterijai, paraklininiai tyrimai, gydymas, profilaktika, prognozė.

SVARBIAUSIA REKOMENDUOJAMA LITERATŪRA

1. Klinikinė neurologija. Red. V.Budrys. 2-as leid. Vilnius, Vaistų žinios, 2009.
2. A.Ropper, M.Samuels, J.Klein, S.Prasad. Adams and Victor's Principles of Neurology. McGraw-Hill. 11th ed., 2019.
3. M.Weiner, A.Lipton. Clinical Manual of Alzheimer Disease and Other Dementias. American Psychiatric Publishing; 1st ed., 2012.
4. A.Larner. Neuropsychological Neurology: The Neurocognitive Impairments of Neurological Disorders. Cambridge University Press; 2nd ed., 2013.
5. Neurology : A Queen Square textbook. Ed. C.Clarke, R.Howard, M.Rossor and S.Shorvon – 2nd ed., Blackwell Publishing Ltd., 2016.
6. M.Gazzaniga, G.Mangun. The Cognitive Neurosciences. MIT Press; 5th Revised ed., 2014.
7. A.Larner. Cognitive Screening Instruments: A Practical Approach. Springer, 2014.
8. B.Dickerson, A.Atri. Dementia: Comprehensive Principles and Practices. Oxford University Press; 1 ed., 2014.
9. A.Larner. Dementia in Clinical Practice: A Neurological Perspective: Studies in the Dementia Clinic. Springer, 2012.
10. M.Husain, J.Schott. Oxford Textbook of Cognitive Neurology and Dementia. Oxford University Press, 2016

KONSULTUOJANTYS DĖSTYTOJAI

1. Dalyką koordinuojantis dėstytojas: Gintaras Ferdinandas Kaubrys (prof. dr.)
2. Dalius Jatužis (prof. dr.).

PATVIRTINTA:

Vilniaus universiteto Medicinos ir sveikatos mokslų Doktorantūros mokyklos Tarybos posėdyje: 2022 m. rugsėjo 29 d.

Tarybos pirmininkė: prof. Janina Tutkuvienė